

¿Ens desmaterialitzem?

No, no estem pensant a teletransportar-nos com en una pel·lícula de Star Trek, ni esvair-nos com un Dràcula al castell de Transsilvània. Parlem de la *desmaterialització*, un concepte del qual sentíreu a parlar d'ara endavant i que està íntimament relacionat amb altres conceptes que segur que us són més propers com *consum*, *matèries primeres*, *residus* o *economia*.

La desmaterialització és un concepte que es va començar a intuir fa dècades, quasi al mateix temps que es parlava de desenvolupament sostenible o de sostenibilitat. I és que ja pels volts de 1990 va quedar ben clar que no es podria continuar amb el model de vida industrial i que el creixement econòmic tenia uns límits ecològics evidents (contaminació, esgotament dels recursos...), però també uns límits socioeconòmics (pobresa, problemes de salut, desigualtat). Una solució a aquest dilema és, doncs, consumir menys, en la línia del famós decreixement que van proposar alguns economistes com Serge Latouche. I com es pensava que consumiríem menys? Doncs fa unes dècades es vaticinava que les societats postindustrials, amb menys indústria i més serveis, utilitzarien menys materials i per tant l'impacte ambiental seria menor. Però la realitat ha demostrat que no és així, ja que a més de mantenir-se l'activitat de sectors industrials o del sector primari, els serveis (sector terciari) depenen igual o més dels materials i l'energia, quasi tant com la indústria i, a més, en un escenari globalitzat.

Què hem de fer, doncs? Potser una part de la solució és, dintre de l'actual model econòmic, implementar les alternatives que consumeixen menys recursos i energia per arribar a un mateix resultat satisfactori (o millor!), ja sigui per un bé de consum o per un servei; és a dir: desmaterialitzant l'economia i el nostre dia a dia. A la pràctica això es pot resumir, per dir-ho d'una manera simple, a «fer més amb menys». Per posar uns exemples: puc escoltar música en mp3 o directament de la xarxa en comptes d'acumular piles de cedés, o puc compartir cotxe amb gent que va al mateix lloc que jo i utilitzar només un vehicle, no pas dos, tres o cinc. Aquestes reduccions són, en essència, desmaterialitzacions. Atenció, però, a l'anomenat efecte rebot. I és que no sempre fer servir menys materials en un producte és sinònim de sostenibilitat. Penseu sinó en els telèfons mòbils. El pes i la mida s'han reduït considerablement, la qual cosa vol dir que ara es fan servir menys materials per fabricar un telèfon que fa uns quants anys. No obstant això, paral·lelament, la major oferta en el mercat, la revolució tecnològica i la publicitat han generat un consum més vertiginós i massiu d'aquest producte, que ha derivat en l'efecte totalment contrari al desitjat per a la desmaterialització.

De fet, hi ha cinc línies principals en la desmaterialització; accions i gestos que permeten estalviar recursos i, per tant, reduir l'impacte ambiental:

- La primera és, sense dubte, reduir directament l'ús de materials i d'energia. Es tracta de plantejar-se: ho necessito?, cal que ho consumeixi? Si la resposta és «no», ja estem desmaterialitzant. Per exemple, cal que les pomes portin una safata de porexpan i un film que les cobreixi per comprar-les? Doncs no, ja tenen una protecció natural i les puc comprar a granel. I el mateix amb l'energia: cal deixar llums encesos quan no s'estan fent servir? Si la resposta és (evidentment) «no», hem desmaterialitzat la quantitat de combustible fòssil que es cremaria per produir l'electricitat

consumida.

- La segona línia està íntimament relacionada amb el concepte de residu zero i de reutilització: fer servir materials diverses vegades per satisfer les nostres necessitats. Si som capaços d'allargar el cicle de vida i la utilitat dels productes, evitem que esdevinguin residu i per tant no necessitem adquirir-ne de nous.
- La tercera línia té a veure amb el paradigma de l'economia circular. Si abans hem parlat d'allargar el cicle de vida, per què no podem fer circular els productes que no es reutilitzen i esdevenen un residu? Es tracta, doncs, de reciclar i tornar-los a aprofitar al mercat, però convertits en un altre producte. Per tant, d'un rebuig en fem recurs i evitem consumir-ne de nous.
- També podem pensar a corregir i evitar les pèrdues de materials i energia que de vegades es donen en els processos productius. En aquesta línia pren rellevància el concepte d'ecoeficiència, és a dir, d'aprofitar al màxim els recursos i no malbaratar-los, evitant així haver d'invertir més del que en realitat caldria.
- I finalment, la cinquena línia té a veure amb descartar aquells materials que són tòxics i perillosos i que, consegüentment, ens fan poc benefici a les persones i al medi ambient, ans al contrari.

Com veieu, són implicacions molt relacionades amb l'economia, però que tenen una innegable dimensió ètica que va molt més enllà dels processos productius o del valor monetari de les coses. I és que produir menys, consumir menys i malbaratar menys pot ser i és també un sinònim de més benestar humà. Es tracta, doncs, de reduir el nostre nivell de consum apostant per menys béns i més sinergies positives socials i amb la natura.

Consumir menys, sí, però també consumir de manera diferent. I és que la desmaterialització també comporta apostar per transformar el model de consum basat en la possessió en un consum més col·laboratiu. Potser no ens cal «tenir» físicament un bé o un servei per gaudir-lo, potser compartint-lo n'hi ha prou (aquí és quan us torna a venir al cap l'exemple de compartir cotxe).

Ja ho veieu, un tema molt interessant per pensar, reflexionar i debatre amb família i amics. De fet, la desmaterialització ha estat triada com un dels eixos temàtics principals de la Setmana europea de la prevenció de residus d'aquest any 2015. L'objectiu és fer reflexionar la ciutadania sobre les mesures que tenim per millorar la sostenibilitat abans de produir un residu; és a dir, les famoses dues primeres R: sobretot «reduir», tal com proposa la desmaterialització, però també «reutilitzar». Això, no ens n'oblidem, abans de «reciclar», quan el residu és una realitat i el que cal és donar-li un final adequat.

Us animem a consultar el calendari d'activitats que el Govern d'Andorra, els comuns i diverses entitats proposaran per a aquesta Setmana europea de la prevenció de residus 2015 (del 21 al 29 de novembre). El podeu descarregar i compartir des del web del Centre Andorra Sostenible www.sostenibilitat.ad i des de les seves xarxes socials.

OPINIÓ

| ROSER RODRÍGUEZ JEREZ

El terror sacseja París

Els atacs terroristes que el 13 de novembre va patir París suposen un salt qualitatiu i quantitatiu de l'estratègia gihadista contra les societats europees. Els autors de les massacres a la capital francesa van actuar com un escamot terrorista que buscava causar el major nombre de víctimes i demostrar, al mateix temps, una alta capacitat d'organització, preparació i execució dels atemptats.

Espanya va viure l'11M i va semblar que el terror de l'islamisme integrista havia tocat sostre, però no ha estat així. Ara a París haurien d'obligar a tots els governs europeus a preguntar-se si les seves polítiques contra el gihadisme són suficients i si no és el moment d'assumir que Europa viu un estat de guerra. En els anys trenta del segle passat, les societats europees van creure que el nazisme només seria una amenaça sense transcendència i va acabar assolant Europa. França viu la pitjor massacre terrorista de la seva història amb morts i ferits.

Els europeus, àrabs, orient, occident i la comunitat internacional estan afectats pel terrorisme.

El terror torna a castigar Europa. La matança de París ens situa un cop més davant la guerra que lliurem per defensar els nostres valors davant la dictadura irracional que avui representa el gihadisme. És una de les noves definicions, però per als musulmans 'gihad' té més significats. No és només guerra santa sinó més coses. Grups terroristes l'han utilitzat quan maten, però són grups com al-Qaeda, els altres musulmans no fan servir aquestes paraules. Segueixen l'Islam. Són musulmans, però no islamistes. Ser espanyol no és el mateix que ser espanyolista. No tots els musulmans són islamistes. Poden practicar l'Islam i no ser islamistes.

No per haver-ho dit moltes vegades, deixa de tenir rellevància, el gihadisme és el gran enemic d'Occident, ara i durant molts dels anys vinents. Crec que el terrorisme no és més que una forma de lluitar i es distancia de la representació dels objectius que expliquen i esgoten un conflicte. Darrere d'aquesta forma de lluita s'amaga tota una escala de valors, totalment enfrontada a la nostra. El que és inaudit és que quan creiem que l'home havia avançat més que mai en la seva capacitat de civilitzar, probablement hàgim de reconèixer que estem en guerra, més enllà de la forma de barallar. Hem de reflexionar sobre la vulnerabilitat d'Occident i replantejar-nos què estem fent malament, perquè queda clar que la política de l'ull per ull dent per dent no ha funcionat: hem de reflexionar, perquè l'ull per ull no funciona. Crec que no funciona perquè Occident no s'ha tret encara la crosta dels ulls.

Avui, l'enemic de les nostres llibertats i drets, de les nostres democràcies, dels nostres codis de valors ha canviat d'aparença, però no d'objectius. El terrorisme gihadista no és una delinqüència agreujada, ni un fenomen passatger. És l'avançada criminal del nou jou que pesa sobre els europeus i al qual cal respondre policialment i militarment.

Vull jo solidaritzar-me amb totes les víctimes de la capital francesa i vull fer arribar el meu més sincer condol a les seves famílies. París avui som tots. L'única cosa que cal dir és que tots els països de la Unió Europea i els que no ho són i de tot el món civilitzat han d'unir els seus esforços per acabar amb la xacra del terrorisme, perquè el que avui succeeix a centenars de quilòmetres de les nostres llars pot passar demà a uns pocs metres d'on ens creiem segurs. Cal combatre el terrorisme en tots els àmbits i en tots els racons on s'amaguen els seus sequaços. I cal fer-ho de manera racional i coordinada, ja que no és possible una resposta efectiva que no parteixi del fet que estem davant d'un fenomen global.

Aquesta és la meva opinió personal: Andorra, França, Espanya, Europa, el món sencer és víctima d'aquesta barbàrie, no importa nació ni raça però no es pot cometre aquest crim terrible només perquè no pensem com ells i no admetem per això el crim. Crec que el terrorisme és cec i colpeja on menys se l'espera. Però pot ser derrotat si hi ha una mobilització ciutadana i una cooperació de tots els governs per derrotar-lo. És l'hora perquè tots donem la solidaritat i les respostes fermes a aquest intent de destruir els nostres valors i el nostre sistema de vida. Perquè no aconseguixin mai que entri el terror en les nostres vides.

Solidaritat és un sentiment que s'agermana a l'adversitat però que no esborra la realitat d'un món cada vegada més confús. Tant de bo l'amor fos un llapis amb esborrany per reescriure la història.